

Gelenek - Görenek

Türk Dil Kurumuna göre **gelenek**; "Bir toplumda ya da toplulukta eskiden beri saygıyla korunup kuşaktan kuşağa aktarılan, yaptırım gücüne sahip kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgiler, töreler ve davranışlar (anane-örf)" olarak tanımlanır. **Görenek** ise "Bir şeyi eskiden beri görüldüğü biçimde yapma alışkanlığı, âdet" şeklinde açıklanmıştır.

Gelenek ve görenekler, günlük yaşamımızda insanların tutum ve davranışlarını düzenlemede, toplumsal ilişkileri kolaylaştırmada, birlik ve beraberliği sağlamada belirleyici bir rol oynar. Örneğin nişan ve düğün törenleri, askere uğurlama, hac ve umre ziyaretleri, cenaze taziyeleri, ramazan ayında iftar sofraları gibi gelenekselleşmiş tutum ve davranışlar; sevgi, saygı, vatan sevgisi, yardımlaşma gibi millî değerlerimizi yaşatarak toplumsal birliğimize katkıda bulunur. Gelenek ve görenekler aynı zamanda toplumda saygı, sevgi, hoşgörü, yardımlaşma gibi millî değerlerimizin güçlenmesini sağlar.

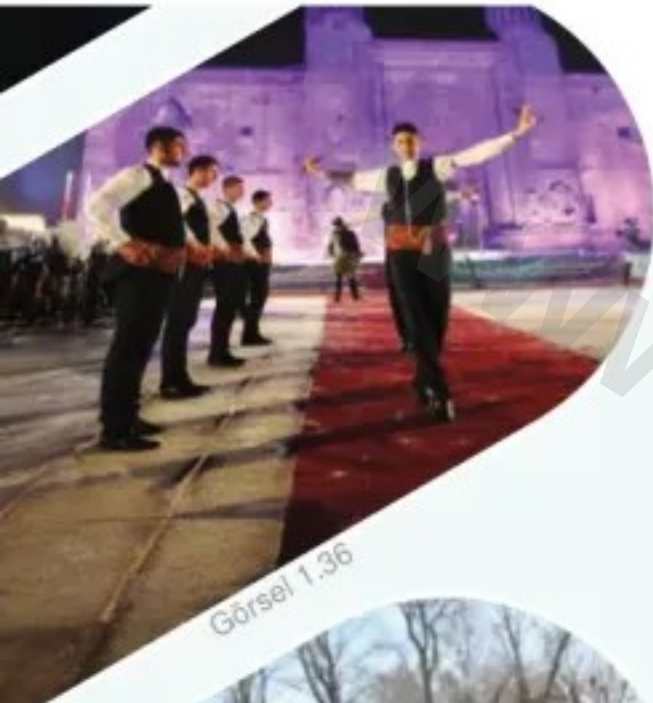


Görsel 1.35

Osmanlı Dönemi'nde ekonomik durumu iyi olan kişiler ramazan aylarında tanımadıkları mahalle bakkallarına giderek "Zimmem defteriniz var mı?" diye sorardı. Esnaf bu defteri çıkardığında defterdeki sayfaların bir kısmını veya tamamını satın alarak o borçları kapatırdı. Günümüzde bu defterler veresiye defteri olarak bilinmektedir. Yardım eden kişi, genellikle bakkalın önüne bir yazı astırarak mahallenin borçlarının silindiğini duyururdu. Günümüzde bazı belediyeler ve yöneticiler de zaman zaman bu geleneği sürdürerek veresiye defterlerini satın alıp borçları kapatmaktadır (Görsel 1.35).

Zimmem defteri örneğinde olduğu gibi toplumsal birlik ve beraberliğimizi güçlendiren gelenek ve göreneklerimize örnekler veriniz.

İmece usulü, Ramazan iftarları, aşure dağıtımı, askere uğurlama, cenaze taziyeleri ve bayram ziyaretleri gibi gelenekler yardımlaşmayı ve dayanışmayı güçlendirir. Bu sayede toplumda sevgi, saygı ve birlik duygusu pekişir.



Görsel 1.36

Kimi zaman düğünlerde kimi zaman da asker uğurlamalarında karşılaştığımız geleneksel halk oyunları, yöresel gelenek ve görenekleri barındırır. Bu oyunlar oynandığı yöre insanının yapısına uygun, canlı ve hareketlidir. Oyunlardaki figürler, ritim, giyim, müzik ve estetik özellikler; yöre insanının duygu ve düşüncelerini ayrıca yiğitlik, cesaret, çalışkanlık gibi millî değerlerimizi anlatır. Örneğin Bayburt'tan Kars'a uzanan geniş bir coğrafyada, özellikle Erzurum'da oynanan "Erzurum Barı", yiğitlik ve kahramanlık duygularını yansıtmak amacıyla sergilenen halk oyunlarından biridir (Görsel 1.36).

Nevruz, millî kültürümüz içinde birlik ve beraberliğin sembolü olan önemli bir kültür mirasımızdır (Görsel 1.37). Türkistan ve Anadolu kültür coğrafyasında konargöçer bir yaşam tarzıyla doğayla iç içe yaşayan insanımızın baharın gelişini, toprağın uyanışını önemseyerek bugünü bir bayram sevinciyle kutlaması, Nevruz'u günümüze kadar bir bayram olarak taşımıştır. Nevruz, günümüzde başta Türk dünyası coğrafyası olmak üzere Türklerin yaşadığı hemen her yerde kutlanan bir bayramdır.



Görsel 1.37



Yardımlaşma
geleneklerimiz



Kültürel bağlarımız
ve millî değerlerimiz